

Studie- och yrkesvägledning

Utvärdering av planer för studie- och
yrkesvägledning

Innehållsförteckning

- 1** Uppdrag och bakgrund
- 2 Vad visar en genomgång av planerna? - En beskrivning
- 3 Mönster
- 4 Att fundera på/reflektioner
- 5 Bilaga: Förteckning över frågor och kriterier

Uppdrag

- Med utgångspunkt i att stadens kommunala grundskolor har fått i uppdrag att ta fram en plan för sitt arbete med studie- och yrkesvägledning för årskurserna F-9, har inskickade planer utvärderas. Utöver att varje skola ska få återkoppling på sin plan för arbete med studie- och yrkesvägledning lämnas även en sammanfattande rapport.
- Inledningsvis var det beräknat att 64 skolor skulle lämna in sina planer för arbete med studie- och yrkesvägledning innan årsskiftet 2014-2015. Denna sammanfattande rapport kommer att utgå från de planer som skickats in av 48 skolor med årskurs F-9.

Uppdrag

- Tillvägagångssätt
 - Skolornas inskickade planer för studie- och yrkesvägledning har utvärderats.
 - Utgångspunkt: Att arbetet som beskrivs i planen speglar skolans faktiska arbete.
 - Om det då är så att det finns aktiviteter eller arbetssätt som inte är beskrivna i planen får de konsekvenser för bedömningen.
 - Varje plan utvärderas enligt tre övergripande områden:
 - A. *Grundfrågor,*
 - B. *Utifrån Riktlinjerna-framgår det att skolan*
 - C. *Kvalitetsbedömning.*

Uppdrag

- Tillvägagångssätt, fortsättning
 - De två övergripande områdena A. *Grundfrågor* och B. *Utifrån Riktlinjerna framgår det att skolan* bedöms antingen vara uppfyllt eller inte (Ja eller Nej)
 - Det innebär att bedömningen utgår från exempelvis att studie- och yrkesvägledaren ingår i elevhälsoteamet, men däremot inte hur det beskrivna samarbetet omsätts och fungerar i det studie- och yrkesvägledande arbetet.
 - I det tredje övergripande området C. *Kvalitetsbedömning* bedöms om beskrivningar i planen för de specifika områdena håller: *Föredömlig kvalitet, Hög kvalitet, Relativt hög kvalitet men som bör utvecklas* eller *Låg eller relativt låg kvalitet som är prioriterade utvecklingsområden.*

Uppdrag

- Tillvägagångssätt, fortsättning
- Varje område bedöms för sig, men på område C. *Kvalitetsbedömning* utgår bedömningen från det specifika området såväl som en helhetsbedömning av det beskrivna arbetet.
- Det är bra att hålla i minnet att flera områden som bedöms enligt C, är ömsesidigt beroende av varandra, såsom aktiviteter för alla skolans årskurser, om det finns en tydlig ansvarsfördelning, om studie- och yrkesvägledningen är hela skolans ansvar.
 - En skola som i sin plan har beskrivit aktiviteter för alla skolans årskurser där det tydligt framgår vem som är ansvarig för vad och när samt där studie- och yrkesvägledningen på ett tydligt sätt är hela skolans ansvar har i regel bedömts ha högre kvalitet på dessa områden.
 - Om en skola i sin plan däremot har missat en av de delarna, exempelvis att beskriva att det finns aktiviteter för varje årskurs, hade de också kunnat resultera i att bedömningen på andra delar också dras ner.

Uppdrag

- Om utvärderingen och mönster
 - I rapporteringen redovisas antal och andel som har eller inte har uppfyllt kriterier för en specifik fråga. Syftet med en sådan redovisning är inte att dra slutsatser om exakta antal, utan snarare få en uppfattning om mönster på en generell nivå.
 - På samma sätt beskrivs nedan att fler eller färre har beskrivit saker i sina planer. Inte heller då syftar det till att fokusera på om det är ett specifikt antal eller en specifik andel som har gjort något, utan att även där få fatt mönster på en mer generell nivå.

Innehållsförteckning

- 1 Uppdrag och bakgrund
- 2 Vad visar en genomgång av planerna? - En beskrivning**
- 3 Mönster
- 4 Att fundera på/reflektioner
- 5 Bilaga: Förteckning över frågor och kriterier

Vad visar en genomgång av planerna?

A) Grundfrågor

- Vision:
 - Av samtliga skolors planer uttrycks i 25 stycken (53 %) en idé, en vision eller en utgångspunkt om vad det studie- och yrkesvägledande arbetet innebär på just deras skola.
- Ett exempel på en vision kan vara:
 - Att rektor på skola X, i inledningen av planen deklarerar vad skolans vision är med studie- och yrkesvägledningen och vad syftet är med planen och med de aktiviteter som beskrivs i planen.

	Ja: Andel (antal)	Nej: Andel (antal)
Skolan har en vision för studie- och yrkesvägledningen	52 % (25)	48 % (23)
Skolan har tydliga årsmål för studie- och yrkesvägledningen	27 % (13)	73 % (35)

Vad visar en genomgång av planerna?

A) Grundfrågor

- Årsmål:
 - Många skolor har i sina planer refererat till läroplan, skollag och allmänna råd, men betydligt färre har i sina planer formulerat tydliga årsmål för skolans egna arbete med studie- och yrkesvägledning.

	Ja: Andel (antal)	Nej: Andel (antal)
Skolan har en vision för studie- och yrkesvägledningen	52 % (25)	48 % (23)
Skolan har tydliga årsmål för studie- och yrkesvägledningen	27 % (13)	73 % (35)

Vad visar en genomgång av planerna? B)

- Socioekonomiskt utgångsläge
 - Innehåller skolans plan en analys av vilka elever som går på skolan och hur skolan anpassar studie- och yrkesvägledningen efter skolans elever?
- Exempel:
 - Skola X som beskriver vilka elever som går på skolan och med utgångspunkt i den beskrivningen; vilka behov eleverna har av studie- och yrkesvägledning.

	Ja: Andel (antal)	Nej: Andel (antal)
Rektor har beaktat skolans socioekonomiska utgångsläge vid användning av resurser för studie- och yrkesvägledning.	33 % (16)	67 % (32)
Studie- och yrkesvägledaren ingår i EHT	33 % (16)	67 % (32)
Elever i grupperna nyanlända, grundsärskoleelever och elever med funktionsnedsättning får mer vägledning än andra elever?	40 % (19)	60 % (29)
Antalet vägledande samtal varje elev får per år är fastslagen.	92% (44)	8 % (4)
Rektor har rutin för att följa upp elevernas gymnasieval är realistiskt och att skolgången på gymnasiet påbörjas.	25 % (12)	75 % (36)

Vad visar en genomgång av planerna?

B) Fortsättning

- I 30 procent (17) av skolornas planer framgår att studie- och yrkesvägledaren ingår i skolans elevhälsoteam.
- I 89 procent (42) av skolornas planer har antalet vägledande samtal slagits fast. Samtidigt framgår det av planerna att majoriteten av samtalen erbjuds i årskurs 9.
- 43 % (20) av skolorna har uppgett att elever i grupperna nyanlända, grundsärskoleelever och elever med funktionsnedsättning får mer vägledning än andra elever.

	Ja: Andel (antal)	Nej: Andel (antal)
Rektor har beaktat skolans socioekonomiska utgångsläge vid användning av resurser för studie- och yrkesvägledning.	33 % (16)	67 % (32)
Studie- och yrkesvägledaren ingår i EHT	33 % (16)	67 % (32)
Elever i grupperna nyanlända, grundsärskoleelever och elever med funktionsnedsättning får mer vägledning än andra elever?	40 % (19)	60 % (29)
Antalet vägledande samtal varje elev får per år är fastslagen.	92% (44)	8 % (4)
Rektor har rutin för att följa upp elevernas gymnasieval är realistiskt och att skolgången på gymnasiet påbörjas.	25 % (12)	75 % (36)

Vad visar en genomgång av planerna?

B) Fortsättning

- Få planer (26 procent) innehåller beskrivningar om att rektor har rutin för att följa upp elevernas gymnasieval.

	Ja: Andel (antal)	Nej: Andel (antal)
Rektor har beaktat skolans socioekonomiska utgångsläge vid användning av resurser för studie- och yrkesvägledning.	33 % (16)	67 % (32)
Studie- och yrkesvägledaren ingår i EHT	33 % (16)	67 % (32)
Elever i grupperna nyanlända, grundsärskoleelever och elever med funktionsnedsättning får mer vägledning än andra elever?	40 % (19)	60 % (29)
Antalet vägledande samtal varje elev får per år är fastslagen.	92% (44)	8 % (4)
Rektor har rutin för att följa upp elevernas gymnasieval är realistiskt och att skolgången på gymnasiet påbörjas.	25 % (12)	75 % (36)

Vad visar en genomgång av planerna?

C) Kvalitetsbedömning

- Områden:
 - studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar.
 - det finns/aktiviteter för alla årskurser på skolan
- Bedömning:
 - Få skolors planer har bedömts ha föredömlig kvalitet på de aktuella områdena (5 planer).
 - De flesta skolornas planer har på de aktuella områdena bedömts ligga mellan hög kvalitet och relativt hög kvalitet
 - Det vanligaste, är att planerna på området har bedömts ha relativt hög kvalitet.

Vad visar en genomgång av planerna?

C) Kvalitetsbedömning

- Områden:
 - ansvarsfördelningen är tydlig
 - framtagandet av planen kännetecknas av hög delaktighet
- Bedömning:
 - Få skolors planer har på områdena bedömts ha föredömlig kvalitet (3-4 planer).
 - Majoriteten av bedömningen ligger mellan låg kvalitet/relativt låg kvalitet och relativt hög kvalitet.

Vad visar en genomgång av planerna?

C) Kvalitetsbedömning, fortsättning

- Mönster
- skolan har/planerar för samarbete både internt och externt
- det finns strategier för att möta elever med funktionsnedsättningar
- det framgår när planen ska följas upp respektive utvärderas
- Bedömning:
- Få skolors planer har på områdena bedömts ha föredömlig kvalitet (1-4 planer).
- Bedömningarna planerna emellan är relativt lika. Majoriteten av bedömningen på samtliga tre områden ligger mellan låg kvalitet/relativt låg kvalitet och relativt hög kvalitet.

Innehållsförteckning

- 1 Uppdrag och bakgrund
- 2 Vad visar en genomgång av planerna? - En beskrivning
- 3 Mönster**
- 4 Att fundera på/reflektioner
- 5 Bilaga: Förteckning över frågor och kriterier

Mönster

- Det är stora skillnader mellan skolornas olika planer.
- Uppföljning, utvärdering och årsmål
 - Det är fler skolor som beskriver att någon typ av utvärdering eller uppföljning ska ske, än skolor som i sina planer har beskrivit årsmål för arbetet.
- Elevhälsa
 - Det är relativt få studie- och yrkesvägledare som, enligt planen, är en del av elevhälsan. Däremot innehåller några fler planer beskrivningar av att någon ur elevhälsan på något sätt är en del i det studie- och yrkesvägledande arbete.

Mönster

- Individuella vägledningssamtal
 - I stort sett samtliga skolor erbjuder individuella vägledningssamtal.
 - Vissa erbjuder även andra kompletterande former för samtal, exempelvis gruppvägledning.
 - Flera skolor beskriver i sina planer att det första samtalet eleverna erbjuds, erbjuds dem i årskurs 9. Några få skolor erbjuder elever vägledningssamtal tidigt och återkommande.
 - Färre uttrycker däremot om och i så fall hur skolan undersöker elevens eventuella behov av samtal vid tidigare tillfällen eller vid andra tillfällen.
 - Några skolor erbjuder fler och ibland tidigare samtal på elevens eller vårdnadshavarens initiativ, på elevhälsans initiativ eller för elever i behov av särskilt stöd.

Mönster

- Hela skolans ansvar
 - Alla planer innehåller beskrivningar där lärare och studie- och yrkesvägledare är delaktiga i skolans arbete. Det är väldigt få skolor som inte erbjuder studie- och yrkesvägledning för skolans alla elever. Däremot är det olika hur det görs.
 - I de flesta planerna är det tydligt att lärare såväl som studie- och yrkesvägledare har ansvar för aktiviteter, gemensamt eller var för sig, inom det studie- och yrkesvägledande arbetet. Däremot skulle arbetet och aktiviteter för flera skolor kunna utvecklas till att omfatta fler lärare i deras respektive ämnen.

Mönster

- Externt och internt samarbete
 - Ett stort antal skolor beskriver ett externt samarbete. Men,
 - en stor del av samarbetet som beskrivs i planerna ligger på den enskilde elevens nivå att ordna, såsom PRAO och intervju med vårdnadshavare.
 - Medan andra skolor har beskrivit att de har upparbetade kontakter med olika företag som löper under elevernas skoltid, som ett av flera externa samarbeten.
- Aktiviteter
 - I stort sett samtliga skolor har aktiviteter beskrivna i sina planer för varje årskurs.
 - Flera skolor använder aktiviteter som är tätt kopplade till vårdnadshavare och att vårdnadshavare har yrken, utan att i planen problematisera vad det kan innebära för en enskild elev eller grupp elever.

Mönster

- Aktiviteter, fortsättning
 - Det är stor skillnad på skolornas beskrivna arbete. Det är också stor skillnad på det i planen beskrivna förberedelse- såväl som efterföljande arbetet inför en aktivitet, ex. PRAO.
 - Flera planer innehåller beskrivningar som inte, av planen att döma, har en tydlig koppling till arbetet med studie- och yrkesvägledning, vilket inte innebär att det inte kan kopplas samman med det studie- och yrkesvägledande arbetet.
 - I några få fall är det tveksamt om den exempelvis enda studie- och yrkesvägledande aktiviteten som beskrivs för en specifik årskurs, såsom den är beskriven, är möjlig att förknippa med studie- och yrkesvägledning eller om aktiviteten är planerad med utgångspunkt i skolans elevgrupp.

Mönster

- Aktiviteter, fortsättning:
 - I flera skolors planer framgår flera exempel på aktiviteter sorterade stadiervis.
 - I flera sådana fall framgår det inte när aktuella aktiviteter ska genomföras, i årskurs 1, 2 eller 3?,
 - Det framgår då oftast inte av planen hur man ser till att samma aktivitet i så fall inte återkommer.
 - I flera fall framgår det inte heller hur de olika aktiviteterna som ska genomföras, genomförs med en tanke om att arbetet ska leda till en utveckling hos eleven. Det framgår inte heller hur arbetet ska genomförs för att skapa en helhet i arbetet med studie- och yrkesvägledningen.
 - I flera fall får det också som konsekvens att ansvarsfördelningen i skolans aktivitetsplan inte är kopplad till när aktiviteterna ska utföras och inte heller i vilken årskurs.

Mönster

- I stort sett samtliga skolors planer uttrycks en medvetenhet om att vägledningen ska:
 - Anpassas efter den enskilde elevens behov och även att vägledningen ska anpassas särskilt efter nyanlända, grundsärskoleelever och elever med funktionsnedsättning.
 - Däremot beskrivs strategier, aktiviteter och arbetssätt i planerna i mindre utsträckning.
 - De mest förekommande beskrivna arbetssätten består i att erbjuda vägledningssamtal vid tidigare tillfällen såväl som i olika anpassade former.

Mönster

- Socioekonomisk utgångspunkt eller bakgrundsfaktorer
 - Flera skolor beskriver elevernas bakgrund som en utgångspunkt i sitt arbete. Däremot är det mindre vanligt förekommande att skolor diskuterar vad elevernas bakgrund innebär i skolans arbete med studie- och yrkesvägledningen.
 - Av planerna att döma är det också mer förekommande att en skola, som till exempel är fokusskola problematiserar eleverna och deras bakgrund samt vad det kan innebära för arbetet, än andra skolor.

Mönster

- Delaktighet
 - I flera planer beskrivs ett samarbete mellan olika yrkesgrupper och det framgår tydligt att flera olika yrkesgrupper deltar i skolans arbete med studie- och yrkesvägledning.
 - I vissa fall har skolan, i planen, en uttryckt ambition att all personal ska känna till planen men även andra för arbetet centrala styrdokument.
 - Däremot framgår det i mindre utsträckning om andra yrkeskategorier än rektor och studie- och yrkesvägledare har deltagit eller getts möjlighet att delta i framtagandet av planen.

Innehållsförteckning

- 1 Uppdrag och bakgrund
- 2 Vad visar en genomgång av planerna? - En beskrivning
- 3 Mönster/resultat/slutsatser
- 4 Att fundera på/reflektioner**
- 5 Bilaga: Förteckning över frågor och kriterier

Att fundera på/reflektioner

- Möjligt traditionella inslag av aktiviteter i vissa planer? Det är inte möjligt, inom ramen för den här utvärderingen, att bedöma om valen av aktiviteter har planerats med utgångspunkt i elevernas egna önskemål eller inte.
- Varje elev har enligt stadens egen plan rätt till ett individuellt vägledningssamtal. Av de 44 skolor som enligt planen erbjuder individuellt vägledningssamtal, erbjuder 41 av skolorna eleverna det första individuella vägledningssamtalet i årskurs 9. Vad kan det tänkas innebära i det studie- och yrkesvägledande arbetet?

Innehållsförteckning

- 1 Uppdrag och bakgrund
- 2 Vad visar en genomgång av planerna? - En beskrivning
- 3 Mönster/resultat/slutsatser
- 4 Att fundera på/reflektioner
- 5 Bilaga: Förteckning över frågor och kriterier**

Bilaga: Förteckning över frågor och kriterier

(A) Grundfrågor:

- Skolan har en vision för studie- och yrkesvägledningen
- Skolan har tydliga årsmål för studie- och yrkesvägledningen
- Är planen framtagen inom angiven tidsram?
- Har processen i framtagandet av planen följt stadens riktlinjer? Det vill säga om aktiviteter som ska genomföras framgår, om årskurser som är aktuella för de olika aktiviteterna framgår och om det framgår vilken personal som ansvarar för att aktiviteterna genomförs en ansvarsfördelning mellan vägledarna, rektorer, lärare och övrig personal.

(B) Utifrån planen för studie- och yrkesvägledning- framgår det att:

- Rektor har beaktat skolans socioekonomiska utgångsläge vid användning av resurser för studie- och yrkesvägledning.
- Studie- och yrkesvägledaren ingår i EHT
- Elever i grupperna nyanlända, grundsärskoleelever och elever med funktionsnedsättning får mer vägledning än andra elever?
- Antalet vägledande samtal varje elev får per år är fastslagen.
- Rektor har rutin för att följa upp elevernas gymnasieval är realistiskt och att skolgången på gymnasiet påbörjas.

(C) Kvalitetsbedömning:

- studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar.
- det finns/aktiviteter för alla årskurser på skolan
- ansvarsfördelningen är tydlig
- framtagandet av planen kännetecknas av hög delaktighet
- skolan har/planerar för samarbete både internt och externt
- det finns strategier för att möta elever med funktionsnedsättningar
- det framgår när planen ska följas upp respektive utvärderas.